

ՀՈՎԱԿԻՄ ԲՈՅԱԶՅԱՆ

ՊՈՂՈՍ ՆՈՒԲԱՐ ՓԱՇԱՆ ԵՎ
ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆ
ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
1912-1914 ԹԹ.

ԵՐԵՎԱՆ - 2010

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԳԵՄԻԱ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԲՈՅԱԶՅԱՆ ՀՈՎԱԿԻՄ ՍԵՐԳԵՅԻ

ՊՈՂՈՍ ՆՈՒԲԱՐ ՓԱՇԱՆ ԵՎ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐԻ
ԽՆԴԻՐՆ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 1912-1914 ԹԹ.

ՍԵՄՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇԵՆԱՆ
ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ
53

ARCH. MESROB ASHJIAN
BOOK SERIES
53

Երևան
ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ
2010

ՀՏԴ 941 (479.25)

ԳՄԴ 63.3 (2Հ)

Բ 842

Աշխատությունը հրատարակության է երաշխավորել
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի գիտական խորհուրդը

Խմբագիր՝ պ.գ.դ., պրոֆ. Ս. Ս. Ստեփանյան

Բոյաջյան Հ.

Բ 842 Պողոս Նուբար Փաշան և բարենորոգումների խնդիրներն
Արևմտյան Հայաստանում 1912-1914 թթ. - Եր.: Պատմության
ինստիտուտ, 2010.- 208 էջ:

Մենագրության մեջ արխիվային նորահայտ փաստաթղթերի, պատմագիտական գրականության և պարբերական մամուլի նյութերի հիման վրա ուսումնասիրված և լուսաբանված է առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելուն ուղղված եգիպտահայ հասարակական-քաղաքական գործիչ Պողոս Նուբար Փաշայի գործունեությունը: Ներկայացված են ականավոր գործչի ջանքերն եվրոպական ղեկավար շրջանների և հասարակական կարծիքի վերաբերմունքն Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումների իրականացմանն ի նպաստ դարձնելու ուղղությամբ:

Գիրքը նախատեսված է պատմաբանների, միջազգայնագետների և ընթերցող լայն հասարակայնության համար:

ISBN 978-99941-73-38-9

ՀՏԴ 941 (479.25)

ԳՄԴ 63.3 (2Հ)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌԱՋԱԲԱՆ.....3

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՎԵՐԱԲԱՅՈՒՄԸ ԵՎ ՊՈՂՈՍ ՆՈՒԲԱՐ ՓԱՇԱՆ.....13

1) Հայկական հարցի վերաբերումը և տերությունների շահախնդրությունը.....13

2) Պողոս Նուբարի Փաշան և Հայ Ազգային Պատվիրակության կազմավորումը25

3) Պողոս Նուբարի հայացքներն Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումների իրականացման վերաբերյալ44

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ. ՊՈՂՈՍ ՆՈՒԲԱՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ71

1) Պողոս Նուբարի ձեռնարկները հայկական բարենորոգումների քննարկման նախօրյակին71

2) Պողոս Նուբարի ջանքերը հայկական բարենորոգումների խնդրում մեղմելու Գերմանիայի դիմադրությունը109

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ. ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՅԶԱՐԻ ԾԱՎԱԼՈՒՄԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ ԵՎ ՊՈՂՈՍ ՆՈՒԲԱՐԸ /1913 Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ – 1914 Թ. ՀՈՒԼԻՍ/.....128

1) Պողոս Նուբարի գործունեությունը ռուս – բուրքական բանակցությունների ընթացքում /1913 թ. սեպտեմբեր – 1914 թ. հունվար/128

2) Պողոս Նուբարի դերը հայկական վիլայեթների ընդհանուր քննիչների ընտրության և նրանց իրավասությունների պաշտպանության գործում.....170

ՎԵՐՋԱԲԱՆ190

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ...196

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....183

